

Handläggare

Juha Salonsaari
Enheten för Miljöanalys
Telefon: 08-508 287 92

Till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2015-12-15
p 23

Tyresåns vattenvårdsförbunds åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden 2016-2021

Förslag till beslut

1. Godkänna och översända förvaltningens svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. Justera beslutet omedelbart.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Enhetschef

Sammanfattning

Sex kommuner samarbetar inom Tyresåns vattenvårdsförbund; Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Stockholm och Tyresö. 2015 löper Tyresåns vattenvårdsförbunds nuvarande åtgärdsprogram ut. Det nu remitterade åtgärdsprogrammet ska gälla 2016-2021.

Syftet med Tyresåns vattenvårdsförbunds åtgärdsprogram är att så långt som möjligt ge en samlad bild av åtgärdsbehovet i Tyresåns avrinningsområde när det gäller övergödning, miljögifter, biologisk mångfald, vattennivåer/översvämningsrisker och rörligt friluftsliv.

Förvaltningen anser att åtgärdsprogrammet följer en tydlig röd tråd med beskrivningar av avrinningsområdets karaktäristika, de huvudsakliga miljöproblemen och de källor som orsakar detta, de enskilda vattenförekomsterna samt avslutningsvis prioriteringar i åtgärdsarbetet samt förslag till fysiska åtgärder som behöver

genomföras. Åtgärdsprogrammet innebär en konkretisering av vattenmyndighetens åtgärdsprogram och ger därmed tydligare vägledning i åtgärdsarbetet.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har remitterat ”Tyresåns vattenvårdsförbunds åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden 2016-2021” till miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsledningskontoret. Remisstiden sträcker sig till den 17 december 2015.

Bakgrund

Tyresåns avrinningsområde omfattar ett område på 220 km² och innehåller cirka 30 sjöar, inom ett för svenska förhållanden i stor utsträckning tätbefolkat och urbant påverkat avrinningsområde. År 2012 bodde närmare 200 000 invånare inom avrinningsområdet. Befolkningsstillväxten i regionen är stor. De sex kommuner som samarbetar inom Tyresåns vattenvårdsförbund ligger delvis inom åtgärdsområdet: Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Stockholm och Tyresö. 2015 löper Tyresåns vattenvårdsförbunds nuvarande åtgärdsprogram ut. Det nu remitterade åtgärdsprogrammet ska gälla 2016-2021.

Vattenmyndighetens nya åtgärdsprogram för norra Östersjöns vattendistrikt var ute på samråd under våren och kommer att beslutas den 22 december 2015. Enligt regeringsbeslut 2015-11-19 avser regeringen pröva åtgärdsprogrammen. Hur detta kommer att påverka de slutgiltiga produkterna återstår att se.

Till vattenmyndighetens åtgärdsprogram hör en bilaga för åtgärdsområdet ”Tyresån och Kalvfjärden”, dvs. samma geografiska område som föreliggande remitterade åtgärdsprogram avser. Trots att vattenmyndighetens arbete har konkretiserats genom att Norra Östersjöns vattendistrikt delats in i åtgärdsområden sedan den senaste vattenförvaltningscykeln, är åtgärdsprogrammen fortfarande översiktliga och indelningen ofta för grov för att vara vägledande för det operativa och lokala åtgärdsarbetet. Åtgärdsbehoven är dessutom i många fall uträknade med hjälp av nationellt framtagna schabloner och modeller. Många vattenområden saknas också genom att fokus endast läggs på vattenförekomster med beslutade miljö kvalitetsnormer.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden besvarade remissen av vattenmyndighetens åtgärdsprogram vid sitt sammanträde 2015-03-18. I nämndens svar framkom följande beträffande Tyresån och Kalvfjärdens delåtgärdsprogram:

I åtgärdsområdet finns 12 ytvattenförekomster (Stockholms antal inom parentes) fördelade på sju (tre) sjöar, tre vattendrag (ett) och två kustvattenförekomster. Inom området finns även fem grundvattenförekomster som samtliga har god status.

Åtgärdsprogrammet omfattar endast de sjöar och vattendrag som är vattenförekomster trots att Tyresåns avrinningsområde omfattar cirka 30 sjöar. Trehörningen i Huddinge kommun, som har mycket stor påverkan på hela sjösystemet bör ingå i åtgärdsprogrammet eftersom den tar emot stora mängder dagvatten varför det är viktigt att åtgärder genomförs där i första hand.

SMHI:s gräns för Tyresåns avrinningsområde tar inte hänsyn till det tekniska avrinningsområdet för Magelungen. Dagvatten från bland annat Hagsätra och delar av Älvsjö avleds i ledningar till Mälaren vilket innebär att uträkningarna för betinget för bland annat fosfor för denna sjö är överskattat.

Flera av kommunerna i Tyresåns avrinningsområde har trappat upp arbetet med åtgärder. Huddinge kommun har tagit fram åtgärdsplaner för de två mest övergödda sjöarna inom Tyresåns avrinningsområde - Trehörningen och Ormlången. Stockholms stad ska påbörja arbetet med lokala åtgärdsplaner för sina vattenförekomster inom Tyresåns avrinningsområde som inte når god ekologisk status, Magelungen, Forsån och Drevviken.

Syftet med Tyresåns vattenvårdsförbunds åtgärdsprogram är att så långt möjligt ge en samlad bild av åtgärdsbehovet i Tyresåns avrinningsområde när det gäller övergödning, miljögifter, biologisk mångfald, vattennivåer/översvänningsrisker och rörligt friluftsliv. Fokus ligger främst på kommunernas prioriteringar i vattenvårdsarbetet. Informationen från Huddinges åtgärdsprogram för Ormlången och Trehörningen är direkt inkorporerade i Tyresåns åtgärdsprogram. För Magelungen och Drevviken där Stockholm kommer att ta fram lokala

åtgärdsprogram redovisas det som är känt om åtgärdsbehovet i dagsläget.

Förbundets åtgärdsprogram har ett bredare syfte än de lokala åtgärdsprogrammen från Stockholm och Huddinge samt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram då det inkluderar alla vatten med åtgärdsbehov och även tar upp åtgärder för friluftsliv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att åtgärdsprogrammet följer en tydlig röd tråd med beskrivningar av avrinningsområdets karaktäristika, de huvudsakliga miljöproblemen och de källor som orsakar detta, de enskilda vattenförekomsterna samt avslutningsvis prioriteringar i åtgärdsarbetet samt förslag till fysiska åtgärder som behöver genomföras. Det är positivt att Tyresåns åtgärdsprogram lyfter fram behoven av åtgärder för det rörliga friluftslivet.

Dagvatten lyfts fram som en källa till både övergödning och miljögifter. Dagvattnet är en bärare och orsaken till föroreningarna som transporteras med dagvattnet ska hänföras till de faktiska källorna så som markanvändning, trafik, miljöfarliga verksamheter etc. Genom att göra denna distinktion blir åtgärdsprogrammet mer träffsäkert och åtgärder mot de faktiska källorna kan vidtas. Detta ger ytterligare en dimension av komplexitet till åtgärdsprogrammet som kanske inte är möjligt att genomföra fullt ut inom nuvarande tidsplan, men förbundet bör åtminstone tydligt förklara att dagvattnet i sig inte är en källa utan en bärare av föroreningar som härstammar från andra källor.

På sidan 23, bör rubriken *Bevara och återskapa våtmarker* kompletteras med ”småvatten”, som syftar på mindre vattensamlingar där det inte behövs lika stora åtaganden som att restaurera en våtmark, men likväl är mycket viktiga för biologisk mångfald generellt och för groddjur och snok särskilt.

Det bör ytterligare tydliggöras i åtgärdsprogrammet att de beting som redovisas av vattenmyndigheterna för respektive vattenförekomst förutsätter att åtgärder vidtas och ger resultat i uppströms liggande vattenområden. För Magelungen betyder det att åtgärder behöver vidtas i framför allt Orlången och Trehörningen. Om detta inte sker betyder det för Magelungens del att betinget på 324 kg fosfor per år kommer att behöva ökas.

Kapitel 7, Åtgärder som direkt bidrar till att nå God vattenstatus, är informativt och väl strukturerat. Tabellerna innehåller

information om åtgärdsbehov, ansvar, kostnad och effekt, vilket är nödvändigt för att mottagaren ska förstå omfattningen av de åtgärder som behöver genomföras. För Magelungen och Drevviken finns det ett stort glapp mellan betinget och effekten av de föreslagna åtgärderna. Detta förväntas, vilket nämns under respektive delrubrik, att behandlas och kompletteras i de lokala åtgärdsprogram som Stockholms Stad ska ta fram under kommande år.

Förvaltningen ställer sig frågande till hur summeringen av effekterna av de planerade och föreslagna åtgärderna för Drevviken har gjorts. Enligt tabellen på sidan 29 är effekten 144 kg fosfor per år för åtgärden *Bygga ut kommunalt vatten och avlopp i Norrby, Kolartorp och Hermanstorp, totalt ca 480 fastigheter* medan det i summeringen står 50 kg. En felkalkyl verkar finnas även i summeringen där enbart föreslagna åtgärder om 100 kg finns med. Totalsumman borde istället vara 144 kg.

Slutligen vill Miljöförvaltningen framhålla att förbundet bör arbeta aktivt för att samla kommunerna kring åtgärder för att skapa fria vandringsvägar förbi Follbrinksströmmen. Dessa åtgärder beräknas kosta 3 miljoner kronor, och kommer att gagna alla uppströms liggande kommuner. Ett interkommunalt samverkansprojekt med gemensam finansiering för att åtgärda problemet bör påbörjas under 2016.

Bilaga

1. Tyresåns vattenvårdsförbunds åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden 2016-2021